Prawa ofiar – w poszczególnych państwach

Franza

Za **ofiarę przestępstwa** uznaje się osobę, która poniosła szkodę (na przykład doznała uszczerbku na zdrowiu, doszło do kradzieży lub zniszczenia jej mienia itp.) w wyniku czynu uznanego za przestępstwo w prawie francuskim. Ofierze przestępstwa przysługują pewne prawa przed procesem, w jego trakcie i po jego zakończeniu.

Postępowanie karne we Francji dzieli się na postępowanie przygotowawcze i przewód sądowy. W zależności od rodzaju popełnionego czynu postępowanie przygotowawcze przybiera różne formy. Są to: **dochodzenie policji** (*l'enquête de police*) prowadzone przez policję pod nadzorem prokuratora Republiki oraz **śledztwo** (*l'enquête judiciaire, instruction*) prowadzone pod nadzorem sędziego śledczego przez policję lub przez samego sędziego śledczego.

Na końcowym etapie postępowania przygotowawczego, na podstawie zebranych dowodów, sprawę można umorzyć bądź skierować do sądu. W drugim przypadku sąd bada zgromadzone dowody i rozstrzyga co do winy domniemanego sprawcy czynu. Jeżeli domniemany sprawca zostanie uznany za winnego, sąd nałoży na niego karę. W przeciwnym razie domniemany sprawca zostaje uniewinniony.

Aby uzyskać potrzebne informacje, proszę kliknąć na poniższe linki

1 - Moje prawa jako ofiary przestępstwa

2 - Składanie zawiadomienia o przestępstwie oraz moje prawa podczas dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu

3 - Moje prawa po zakończeniu procesu

4 - Odszkodowanie

5 - Moje prawa do wsparcia i pomocy

Ostatnia aktualizacja: 04/10/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

1 - Moje prawa jako ofiary przestępstwa

Jakie informacje uzyskam od odpowiedniego organu (np. policji, prokuratury) w okresie między popełnieniem przestępstwa a złożeniem przeze mnie zawiadomienia o tym przestępstwie?

Jeżeli ofiara nie zgłosi przestępstwa ani nie zawiadomi o nim organu sądowego ani organów ścigania (policji lub żandarmerii), nie uzyska żadnych informacji, ponieważ popełnienie przestępstwa nie zostanie ujawnione.

Jeżeli organ sądowy, służby policyjne lub żandarmeria powezmą wiadomość o popełnieniu przestępstwa w jakikolwiek inny sposób niż przez złożenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez ofiarę, ofiara zostanie wezwana w celu złożenia zeznań na temat poniesionej szkody i okoliczności popełnienia czynu, a także zostanie pouczona o przysługujących jej prawach.

Jeżeli ofiara osobiście zawiadomi policję, żandarmerię lub organ sądowy, również zostanie przesłuchana po zgłoszeniu czynu oraz pouczona o przysługujących jej prawach.

Nie mieszkam w państwie UE, w którym popełniono przestępstwo (w przypadku obywateli UE i obywateli państw trzecich). Jak chronione są moje prawa?

Obywatele Francji mogą złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa w dowolnym komisariacie policji lub w dowolnej jednostce żandarmerii, która znajduje się na terytorium państwa. Takie zawiadomienie zostanie rozpatrzone we Francji, jeżeli organy francuskie zachowają swoją właściwość, lub zostanie ono przekazane właściwym organom państwa, w którym popełniono czyn.

Cudzoziemcy, którzy padną ofiarą przestępstwa popełnionego na terytorium Francji, mogą złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa w dowolnym komisariacie policji lub w dowolnej jednostce żandarmerii, która znajduje się na terytorium Francji. W czasie przesłuchania lub składania zawiadomienia ofiara będąca cudzoziemcem może skorzystać z usług tłumacza ustnego. Zostanie ona powiadomiona o wynikach za pomocą wszelkich odpowiednich środków, a jej prawa będą chronione tak samo jak prawa obywateli francuskich, ponieważ w przepisach ustanowiono te same zasady informowania ofiar i ochrony przysługujących im praw, bez względu na ich obywatelstwo.

Ofiara może skorzystać z pomocy prawnej, jeżeli jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa, które zawarło z Francją umowę międzynarodową.

Ponadto jeżeli ofiara składa zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa lub zeznanie przeciwko określonej osobie, w którym zarzuca jej sutenerstwo lub handel ludźmi, przysługuje jej prawo do uzyskania tymczasowego zezwolenia na pobyt na terytorium Francji, które uprawnia ją do prowadzenia działalności zawodowej lub gospodarczej, o ile obecność tej osoby nie będzie stanowiła zagrożenia dla porządku publicznego.

Jakie informacje uzyskam, jeżeli złożę zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa?

Po złożeniu zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa organ zwraca się do ofiary o podanie danych kontaktowych, aby móc się z nią skontaktować w toku postępowania przygotowawczego. Ofiara jest również informowana o przysługujących jej prawach i sposobach ich wykonywania.

Informowanie ofiary o postępach dokonanych w postępowaniu przygotowawczym

Ofiara może zwrócić się do policji, żandarmerii, prokuratora lub sędziego śledczego (*juge d'instruction*) – jeżeli skierowano do niego sprawę – z zapytaniem, na jakim etapie znajduje się postępowanie przygotowawcze, które jej dotyczy.

Jeżeli chodzi o zbrodnie i niektóre występki, w przypadku wytoczenia przez ofiarę powództwa adhezyjnego będzie ona co sześć miesięcy otrzymywać od sędziego śledczego informacje na temat etapu, na jakim znajduje się postępowanie.

Informowanie ofiary o wynikach postępowania przygotowawczego

Po zakończeniu postępowania przygotowawczego ofiara zostaje poinformowana o wydanym rozstrzygnięciu, tj.: umorzeniu postępowania, zastosowaniu wariantów alternatywnych wobec ścigania lub wezwaniu podejrzanego do stawienia się przed sądem. Jeżeli istnieje konieczność przeprowadzenia procesu, ofiara zostaje poinformowana o zarzutach przedstawionych podejrzanemu oraz o terminie i miejscu rozprawy.

Informowanie ofiary po skierowaniu sprawy do sędziego śledczego

W przypadku wszczęcia postępowania przygotowawczego prowadzonego przez sędziego śledczego prokurator Republiki przekazuje sprawę sędziemu śledczemu. Sędzia śledczy powiadamia ofiarę o wszczęciu tego postępowania oraz poucza ją o przysługującym jej prawie do wytoczenia powództwa adhezyjnego i sposobach wykonania tego prawa. Jeżeli ofiara jest osobą małoletnią, informacje otrzymują jej przedstawiciele ustawowi.
W powiadomieniu sędzia śledczy informuje również ofiarę, że w przypadku wytoczenia powództwa adhezyjnego jest ona uprawniona do skorzystania z pomocy adwokata, którego może wybrać samodzielnie lub złożyć wniosek o jego wyznaczenie do dziekana Izby Adwokackiej (*bâtonnier de l'ordre des avocats*), pouczając przy tym ofiarę o jej zobowiązaniu do pokrycia powiązanych kosztów, chyba że jest ona uprawniona do pomocy prawnej (zob. przesłanki) lub korzysta z ubezpieczenia ochrony prawnej.

Informowanie ofiary o sytuacji podejrzanego

Ofiara nie musi być informowana o tym, czy wobec domniemanego sprawcy zastosowano areszt tymczasowy, ani o tym, czy sprawca ten został zwolniony z więzienia.
Ofiarę zawsze natomiast należy poinformować o tym, że domniemany sprawca został objęty dozorem sądowym, jeżeli sąd orzekł wobec niego zakaz kontaktowania się z ofiarą w celu jej ochrony.

Czy mam prawo skorzystać z bezpłatnego tłumaczenia pisemnego lub ustnego (na potrzeby kontaktów z policją bądź innymi organami, w trakcie śledztwa /dochodzenia lub w czasie procesu)?

Jeżeli ofiara nie posługuje się językiem francuskim lub nie rozumie go w wystarczającym stopniu, policja lub żandarmeria wzywa tłumacza ustnego, w którego obecności ofiara składa zeznania. Tłumacz będzie zatem obecny przy przesłuchaniu ofiary, a także przy kontaktach z adwokatem oraz w trakcie procesu.
W toku postępowania ofiara może wnieść do sądu prowadzącego postępowanie o przetłumaczenie niezbędnych dokumentów znajdujących się w aktach sprawy. Jeżeli takie tłumaczenie dotyczy istotnych dokumentów znajdujących się w aktach, jest ono nieodpłatne, ale jeżeli dotyczy również pozostałych dokumentów, wówczas należy za nie uiścić opłatę.
Niektóre dokumenty na temat praw ofiar zostały już przetłumaczone na najczęściej używane języki i są przekazywane ofierze przez funkcjonariuszy policji lub żandarmerii.

W jaki sposób organ zajmujący się sprawą dopilnuje, żebym zrozumiał, co się dzieje oraz by właściwie mnie zrozumiano (jeżeli jestem dzieckiem; jeżeli jestem osobą niepełnosprawną)

Jeżeli ofiara jest osobą niepełnosprawną w zakresie ograniczającym możliwość komunikacji, może skorzystać z pomocy tłumacza ustnego wezwanego przez organy ścigania lub sąd. Tłumacz będzie towarzyszył ofierze podczas przesłuchań, kontaktów z adwokatem lub w trakcie procesu.
Jeżeli ofiara nie umie lub nie jest w stanie czytać, dokumenty zostaną jej odczytane.
Jeżeli ofiara jest osobą małoletnią, jej przesłuchanie odbywa się w sposób dostosowany do jej wieku i stopnia dojrzałości oraz jest przeprowadzane przez specjalnie wyszkolonych przesłuchujących, niekiedy w obecności psychologa. Jeżeli konieczne jest przeprowadzenie wielu przesłuchań, ofiarę przesłuchuje – w miarę możliwości – ten sam przesłuchujący.
W niektórych komisariatach lub jednostkach żandarmerii istnieją specjalne pomieszczenia w celu stworzenia otoczenia dostosowanego do potrzeb dziecka i rozluźnienia atmosfery przesłuchania.
Małoletnia ofiara może zawsze domagać się, by w trakcie przesłuchania towarzyszyła jej dowolnie wybrana osoba dorosła.
Ponadto jeżeli postępowanie dotyczy poważnego przestępstwa, a w szczególności wszelkich przestępstw przeciwko wolności seksualnej, przesłuchanie jest filmowane lub co najmniej rejestrowane.

Usługi wsparcia dla ofiar przestępstw

Kto udziela wsparcia ofiarom przestępstw?

Pomocy ofiarom udzielają stowarzyszenia pomocy ofiarom. Misją tych stowarzyszeń jest zapewnienie wskazówek oraz udzielanie pomocy społecznej i prawnej lub wsparcia psychologicznego wszystkim ofiarom przestępstw, bez względu na to, czy uczestniczą one w postępowaniu karnym.
Ponadto stowarzyszenia te prowadzą biura ds. pomocy ofiarom, które znajdują się w każdym sądzie wielkiej instancji (*tribunal de grande instance*), aby udzielać pomocy i wsparcia ofiarom, których dotyczy toczące się postępowanie.
Ponadto ofiary szczególnych rodzajów przestępstw (np. przemocy ze strony partnera) mogą skorzystać ze specjalnej pomocy oferowanej przez wyspecjalizowane stowarzyszenia.

Czy policja skieruje mnie automatycznie do podmiotu udzielającego wsparcia ofiarom przestępstw?

Ofiara zostanie w dowolny sposób pouczona o przysługującym jej prawie do uzyskania pomocy ze strony służb podlegających organowi publicznemu lub ze strony stowarzyszenia pomocy ofiarom, których dane zostaną przekazane ofierze. W przepisach nie przewidziano, by policja lub żandarmeria bezpośrednio kontaktowała się ze stowarzyszeniami pomocy ofiarom, jeżeli jednak na komisariacie lub w jednostce żandarmerii znajdują się pracownicy socjalni (asystenci socjalni lub psychologowie), którzy zostali wezwani lub pełnią dyżur, ofiara może skorzystać z ich pomocy przy podejmowaniu kolejnych kroków.
Każda departamentalna dyrekcja ds. bezpieczeństwa publicznego posiada funkcjonariusza departamentalnego odpowiedzialnego za pomoc na rzecz ofiar. Jego zadaniem jest utrzymywanie kontaktów ze stowarzyszeniami, poprawa sposobu przyjmowania ofiar, gromadzenie informacji użytecznych dla ofiar oraz zapewnianie monitorowania postępowań karnych w celu udzielania informacji na temat ich przebiegu.
W każdej departamentalnej jednostce żandarmerii pracuje funkcjonariusz ds. prewencji, partnerstwa i kontaktów w zakresie pomocy ofiarom.
W każdym przypadku złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia poważnego przestępstwa przez X policjant zawsze przekazuje osobie składającej takie zawiadomienie formularz pomocy ofiarom, aby poinformować ją o działaniach podejmowanych przez Krajowy Instytut ds. Pomocy Ofiarom i Mediacji (l'institut national d'aide aux victimes et de médiation, INAVEM) i przekazać jej dane stowarzyszeń pomocy ofiarom lub służb socjalnych.
Następnie prokurator Republiki może bezpośrednio zwrócić się do stowarzyszenia pomocy ofiarom, aby udzieliło ono wsparcia ofierze przestępstwa.
W przypadku zdarzenia, w którym uczestniczyło wiele osób (wypadek zbiorowy lub akt terrorystyczny), stowarzyszenia pomocy ofiarom mogą uzyskać dostęp do listy ofiar i skontaktować się z nimi bezpośrednio.

Jak chroni się moją prywatność?

W toku postępowania przygotowawczego ofiara ma prawo – za zezwoleniem prokuratora Republiki – nie ujawniać swojego adresu zamieszkania i podać adres brygady żandarmerii lub komisariatu policji bądź adres osoby trzeciej, o ile osoba ta wyraźnie wyrazi na to zgodę.
Ponadto ofiara może wnieść o wyłączenie jawności rozprawy, tj. jej utajnienie, przy czym sędziowie nie mogą oddalić takiego wniosku, jeżeli został on złożony przez ofiarę zgwałcenia, tortur lub aktów barbarzyństwa, którym towarzyszyła napaść na tle seksualnym. W pozostałych przypadkach jawność rozprawy zostanie wyłączona wyłącznie wówczas, gdy nie sprzeciwi się temu ofiara lub inny powód cywilny.
We wszystkich sprawach tożsamość ofiary nie może zostać ujawniona przez media, chyba że wyrazi ona na to zgodę.
Ponadto usługi świadczone przez stowarzyszenia pomocy ofiarom i gromadzone przez nie dane są całkowicie poufne.

Czy muszę złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przed uzyskaniem dostępu do wsparcia dla ofiar przestępstw?

Złożenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa nie jest konieczne w celu uzyskania dostępu do wsparcia ze strony stowarzyszenia pomocy ofiarom.

Środki ochrony osobistej - jeżeli znajduję się w niebezpieczeństwie

Jakie rodzaje ochrony są dostępne?

W przypadku przemocy ze strony partnera sąd może orzec wobec sprawcy nakaz opuszczenia miejsca zamieszkania rodziny, zakaz przebywania w określonych miejscach i nakaz poddania się leczeniu lub terapii psychologicznej.

W przypadku przemocy ze strony (byłego) małżonka lub (byłego) konkubenta lub w przypadku poważnego niebezpieczeństwa grożącego ofierze prokurator Republiki może przekazać ofierze urządzenie umożliwiające jej zdalną ochronę (telefon w razie poważnego niebezpieczeństwa). Ofiary przemocy ze strony partnera mogą również wnieść do sędziego orzekającego w sprawach rodzinnych (*juge aux affaires familiales*) o wydanie nakazu ochrony przewidującego nałożenie na sprawcę określonych zakazów, jeżeli istnieją uzasadnione przesłanki, by przypuszczać, że sprawca faktycznie popełnił zarzucane mu czyny i że ofiara narażona jest na niebezpieczeństwo.

Sąd może również zapewnić ochronę ofierze oraz jej rodzinie przed ewentualnymi groźbami lub naciskami ze strony domniemanego sprawcy, orzekając wobec niego środki polegające na zakazie wszelkich kontaktów, takie jak tymczasowe aresztowanie, dozór sądowy i inne ograniczenia sądowe.

Kto może mi zapewnić ochronę?

Ochronę ofiar zapewnia organ sądowy, który uwzględnia zagrożenia i potrzeby ofiar w celu orzeczenia określonych środków karnych, np. zakazu kontaktowania się lub przebywania w określonych miejscach, takich jak miejsce zamieszkania ofiary. W przypadku orzeczenia przez sąd takich zakazów orzeczenia te są przekazywane do komisariatów policji i jednostek żandarmerii, które muszą zapewnić ich przestrzeganie. W przypadku naruszenia zakazu przez podejrzanego lub skazanego może on zostać zatrzymany, a takie zachowanie może stanowić przesłankę wymierzenia kary pozbawienia wolności lub zostać uznane za kolejne przestępstwo.

Jeżeli ofiara korzysta ze specjalnego urządzenia do ochrony (telefonu w razie poważnego niebezpieczeństwa), ochronę zapewnia jej właśnie to urządzenie umożliwiające łatwy kontakt z platformą zgłoszeń, która bezzwłocznie powiadamia funkcjonariuszy policji lub żandarmerii znajdujących się najbliżej ofiary, aby mogli oni udać się do miejsca, w którym przebywa ofiara znajdująca się w niebezpieczeństwie.

Czy ktoś dokona oceny mojej sprawy, żeby sprawdzić, czy grozi mi dalsze niebezpieczeństwo ze strony sprawcy?

Funkcjonariusz policji sądowej, który przesłuchuje ofiarę, ma obowiązek zgromadzić podstawowe informacje umożliwiające indywidualną ocenę sytuacji ofiary i jej potrzeb w zakresie ochrony. Przekazuje on te informacje organowi sądowemu, który prowadzi postępowanie i który – jeżeli uzna to za stosowne – nakazuje stowarzyszeniu pomocy ofiarom przeprowadzenie bardziej szczegółowej oceny. Celem tej indywidualnej oceny jest przede wszystkim określenie ryzyka zastraszenia lub odwetu ze strony sprawcy przestępstwa.

Czy ktoś dokona oceny mojej sprawy, żeby sprawdzić, czy grozi mi dalsze niebezpieczeństwo ze strony systemu wymiaru sprawiedliwości (w trakcie dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu)?

Celem opisanej powyżej oceny jest również określenie ryzyka wtórnej wiktymizacji, która może wystąpić w związku z uczestnictwem ofiary w postępowaniu karnym.

Jakie środki ochrony są dostępne dla ofiar przestępstw najbardziej potrzebujących szczególnego traktowania?

Ofiary przestępstw najbardziej potrzebujące szczególnego traktowania mogą skorzystać z oceny i wsparcia stowarzyszenia pomocy ofiarom.

Ponadto przewidziano różne środki ochrony w zależności od potrzeb ofiary, takie jak:

ograniczenie liczby przesłuchań i badań lekarskich do zakresu ściśle niezbędnego do celów postępowania;

możliwość wniesienia o przesłuchanie przez przesłuchującego tej samej płci – w przypadku przemocy seksualnej lub przemocy ze względu na płeć;

możliwość przeprowadzenia przesłuchania w dostosowanych pomieszczeniach przez wykwalifikowanych przesłuchujących i – w miarę możliwości – przeprowadzenia wszystkich przesłuchań przez tych samych przesłuchujących.

Jestem małoletni - czy przysługują mi szczególne prawa?

Małoletnia ofiara nie tylko posiada takie same prawa jak ofiara dorosła, ale także szczególne prawa związane z jej małoletnością. W związku z tym jeżeli wydaje się, że rodzice (lub przedstawiciele ustawowi) nie są w stanie zapewnić ochrony interesów małoletniego, organ sądowy wyznacza kuratora procesowego (osobę bliską dziecku lub osobę upoważnioną), której obowiązkiem jest reprezentowanie małoletniego i wykonywanie jego praw.

W celu ochrony interesów dziecka wyznacza się również często adwokata, który musi być obecny podczas każdego przesłuchania małoletniej ofiary.

W przypadku niektórych przestępstw, w szczególności przestępstw przeciwko wolności seksualnej, już na etapie postępowania przygotowawczego małoletnia ofiara może zostać poddana badaniu lekarskiemu/psychologicznemu, którego celem jest ocena charakteru i wagi poniesionej szkody oraz ustalenie, czy ofiara wymaga odpowiedniego leczenia lub odpowiedniej opieki. Istnieje obowiązek filmowania przesłuchań małoletniego będącego ofiarą określonych rodzajów przestępstw, w szczególności przestępstw przeciwko wolności seksualnej, aby uniknąć konieczności wielokrotnego przesłuchiwania małoletniego.

Ponadto podczas każdego przesłuchania, bez względu na charakter zdarzenia wiktymizującego, małoletniej ofierze może towarzyszyć wybrana przez nią osoba (osoba bliska, członek rodziny, przedstawiciel ustawowy, lekarz, psycholog).

W wyniku przestępstwa zmarł członek mojej rodziny – jakie prawa mi przysługują?

Osoba, która nie jest bezpośrednią ofiarą przestępstwa, może mimo wszystko zostać uznana za ofiarę (pośrednią) i korzystać z określonych praw.

Ofiara pośrednia, która uważa, że poniosła szkodę, nawet jeżeli jest to wyłącznie krzywda, może wnieść pozew adhezyjny na etapie postępowania przygotowawczego, do sędziego śledczego bądź podczas rozprawy, jeżeli sprawca stawi się przed sądem w celu jego osądzenia.

W przeciwieństwie do bezpośredniej ofiary przestępstwa ofiara pośrednia nie musi jednak zostać wezwana do stawienia się przed sądem ani poinformowana o terminach rozpraw, jeżeli uprzednio nie zgłosiła swojego uczestnictwa.

Ponadto ofiara musi uściślić charakter poniesionej przez siebie szkody, aby sędzia mógł ustalić, czy może przyjąć wytoczone przez nią powództwo adhezyjne, tj. stwierdzić jego dopuszczalność.

Członek mojej rodziny jest ofiarą przestępstwa – jakie prawa mi przysługują?

Osoba, która nie jest bezpośrednią ofiarą przestępstwa, może mimo wszystko zostać uznana za ofiarę (pośrednią) i korzystać z określonych praw.

Ofiara pośrednia, która uważa, że poniosła szkodę, nawet jeżeli jest to wyłącznie krzywda, może wnieść pozew adhezyjny na etapie postępowania przygotowawczego, do sędziego śledczego bądź podczas rozprawy, jeżeli sprawca stawi się przed sądem w celu jego osądzenia.

W przeciwieństwie do bezpośredniej ofiary przestępstwa ofiara pośrednia nie musi jednak zostać wezwana do stawienia się przed sądem ani poinformowana o terminach rozpraw, jeżeli uprzednio nie zgłosiła swojego uczestnictwa.

Ponadto ofiara musi uściślić charakter poniesionej przez siebie szkody, aby sędzia mógł ustalić, czy może przyjąć wytoczone przez nią powództwo adhezyjne, tj. stwierdzić jego dopuszczalność.

Czy mogę uzyskać dostęp do mediacji? Na jakich warunkach mogę skorzystać z mediacji? Czy będę bezpieczny/bezpieczna podczas mediacji?

Mediacja jest środkiem prawnym, który można zastosować, jeżeli może on zapewnić naprawienie szkody wyrządzonej ofierze, złagodzić negatywne skutki przestępstwa lub przyczynić się do resocjalizacji sprawcy czynu.
O przeprowadzeniu mediacji może postanowić prokurator Republiki po uzyskaniu zgody ofiary lub na jej wniosek.
W przypadku przemocy ze strony małżonka lub byłego małżonka ofiary, jej partnera, z którym zawarła cywilny pakt solidarności, lub jej byłego partnera, konkubenta bądź byłego konkubenta mediację można przeprowadzić wyłącznie na wniosek ofiary. W tym przypadku sprawca przemocy otrzymuje również upomnienie (*rappel à la loi*).
Jeżeli po przeprowadzeniu mediacji między sprawcą czynu a ofiarą (były) małżonek ofiary, (były) partner, który zawarł cywilny pakt solidarności (*pacte civil de solidarité*) z ofiarą, lub (były) konkubent dopuści się kolejnych aktów przemocy, kolejna mediacja jest niedopuszczalna.
Mediacja, której przeprowadzenie można powierzyć funkcjonariuszowi policji sądowej, osobie wyznaczonej przez prokuratora lub mediatorowi, polega na nawiązaniu kontaktu przez ofiarę ze sprawcą czynu przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa ofierze, która zgadza się na zasady i warunki przeprowadzania mediacji. Ofiara nie może zostać skonfrontowana ze sprawcą wbrew swojej woli; w żadnym wypadku nie można pozostawiać ofiary sam na sam ze sprawcą.
Ponadto środek ten nie jest stosowany, jeżeli okaże się, że nawiązanie kontaktu między sprawcą a ofiarą stanowi dla niej zagrożenie.

Gdzie mogę znaleźć przepisy, w których określono moje prawa?

Całe ustawodawstwo francuskie jest dostępne na stronie internetowej. Prawa ofiar określono w kodeksie postępowania karnego, w szczególności w art. 10-2 do 10-5 i art. D1-2 do D1-12.

Ostatnia aktualizacja: 04/10/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

2 - Składanie zawiadomienia o przestępstwie oraz moje prawa podczas dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu

Jak złożyć zawiadomienie o przestępstwie?

Ofiara może złożyć zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na policji lub w żandarmerii, które przekażą to zawiadomienie prokuratorowi Republiki właściwemu ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa lub miejsce pobytu bądź zatrzymania sprawcy czynu.
Ofiara może również zwrócić się bezpośrednio do prokuratora Republiki za pośrednictwem zwykłego pisma, wyjaśniając okoliczności wystąpienia zdarzenia wiktymizującego, wskazując czas i miejsce wystąpienia tego zdarzenia oraz podając swoje dane osobowe i adres.
Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa mogą złożyć również – na takich samych warunkach – osoby niebędące ofiarami.

W jaki sposób mogę uzyskać informacje o przebiegu sprawy?

Informowanie ofiary o postępach dokonanych w postępowaniu przygotowawczym

Ofiara może zwrócić się do policji, żandarmerii, prokuratora lub sędziego śledczego (jeżeli skierowano do niego sprawę) z zapytaniem, na jakim etapie znajduje się postępowanie przygotowawcze, które jej dotyczy.
Jeżeli chodzi o zbrodnie i niektóre występki, w przypadku wytoczenia przez ofiarę powództwa adhezyjnego będzie ona co sześć miesięcy otrzymywać od sędziego śledczego informacje na temat etapu, na jakim znajduje się postępowanie.

Informowanie ofiary o wynikach postępowania przygotowawczego

Po zakończeniu postępowania przygotowawczego ofiara zostaje poinformowana o wydanym rozstrzygnięciu, tj. umorzeniu postępowania, zastosowaniu wariantów alternatywnych wobec ścigania, skierowaniu sprawy do sędziego śledczego lub wezwaniu podejrzanego do stawienia się przed sądem. Jeżeli istnieje konieczność przeprowadzenia procesu, ofiara zostaje poinformowana o zarzutach przedstawionych podejrzanemu oraz o terminie i miejscu rozprawy.

Informowanie osoby, która złożyła zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

Każdy, kto zgłosi popełnienie przestępstwa, jest informowany przez prokuratora Republiki o działaniach podejmowanych w związku z tym zgłoszeniem.

Czy przysługuje mi pomoc prawna (w trakcie dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu)? Na jakich warunkach mogę skorzystać z mediacji?

Jeżeli ofiara nie korzysta z pomocy adwokata, może uzyskać informacje na temat swoich praw i obowiązków, zgłaszając się do sądów, ośrodków pomocy prawnej, punktów porad prawnych, urzędów miasta i ośrodków społecznych, w których dyżurują pracownicy stowarzyszeń pomocy ofiarom. Ofiara może również skorzystać z nieodpłatnych porad prawnych, które są dostępne dla wszystkich bez względu na wiek, narodowość lub stan majątkowy i których we wskazanych powyżej miejscach udzielają przedstawiciele zawodów prawniczych, w szczególności adwokaci.
Ofiara może również skorzystać z pomocy prawnej, jeżeli spełnia następujące przesłanki:
jest obywatelem Francji lub pochodzi z państwa członkowskiego Unii Europejskiej bądź państwa, które zawarło z Francją umowę międzynarodową, lub posiada legalne miejsce zwykłego pobytu we Francji (spełnienie tej przesłanki nie jest wymagane, jeżeli ofiara jest osobą małoletnią lub jeżeli wytoczyła powództwo adhezyjne);
środki finansowe ofiary[1] nie przekraczają pułapu określonego w ustawie budżetowej. Spełnienie przesłanki dotyczącej stanu majątkowego nie jest wymagane, jeżeli osoba padła ofiarą szczególnie poważnego przestępstwa (umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, stosowania tortur lub aktów barbarzyństwa, aktów terrorystycznych, zgwałcenia itd.), pobiera dodatek do dochodu (*revenu de solidarité active*, RSA) lub świadczenia solidarnościowe dla osób starszych i nie posiada innych źródeł dochodu lub jeżeli sytuacja ofiary ma szczególne znaczenie w świetle przedmiotu sporu lub przewidywanych kosztów procesu.
Pomoc prawna obejmuje:
honorarium adwokata;
koszty komornika sądowego – w stosownych przypadkach;
koszty związane z opiniami biegłych itd.;
zaliczkę, do której wniesienia ofiara może zostać zobowiązana.
Pomoc prawna może być pełna lub częściowa. Ważne jest, by złożyć wniosek o pomoc prawną na początku postępowania, ponieważ koszty poniesione przez ofiarę przed złożeniem wniosku nie podlegają zwrotowi.
Ofiara może uzyskać informacje i formularz wniosku o pomoc prawną u swojego adwokata, w ośrodku pomocy prawnej, w urzędzie miasta, w sądzie właściwym ze względu na jej miejsce zamieszkania lub w sądzie prowadzącym postępowanie. Formularz można również pobrać z poniższej strony internetowej: https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/R1444.

---

[1] *Przesłanki dotyczące środków finansowych, które należy spełnić, aby uzyskać pomoc prawną:*
w celu oceny potrzeb ofiary w zakresie pomocy prawnej organy uwzględniają środki uzyskane w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia w roku

poprzedzającym rok, w którym złożono wniosek. Środki te obejmują wszelkiego rodzaju dochody, z wyjątkiem świadczeń rodzinnych i niektórych świadczeń społecznych. Uwzględnia się również środki małżonka lub konkubenta ofiary, dzieci pozostających na jej utrzymaniu oraz wszystkich osób, które mają miejsce zwykłego pobytu wraz z ofiarą.

Czy mogę ubiegać się o zwrot kosztów (z tytułu uczestnictwa w dochodzeniu/śledztwie/procesie)? Na jakich warunkach mogę skorzystać z mediacji?

Koszty związane z postępowaniem sądowym mogą – z pewnym zastrzeżeniami – zostać pokryte z ubezpieczenia ochrony prawnej ofiary, jeżeli obejmuje ono – częściowo lub w całości – honorarium adwokata, koszty komornika, koszty postępowania lub dokonania określonych czynności bądź koszty opinii biegłych.

W przeciwnym razie jeżeli sąd wyda wyrok skazujący i orzeknie obowiązek naprawienia szkody, koszty te są pokrywane na wniosek ofiary przez skazanego.

Moja sprawa została umorzona zanim trafiła do sądu. Czy mogę się odwołać?

Jeżeli po przeprowadzeniu postępowania przygotowawczego prokurator Republiki postanowi umorzyć postępowanie, ofiara może wnieść zażalenie na to postanowienie do prokuratora generalnego sądu apelacyjnego w okręgu, w którym położony jest sąd, który umorzył postępowanie.

Jeżeli prokurator generalny uzna, że konieczne jest wniesienie aktu oskarżenia, może zobowiązać prokuratora do jego wniesienia. Jeżeli prokurator generalny uzna, że zażalenie wniesione przez ofiarę jest bezzasadne, poinformuje ofiarę o jego oddaleniu.

Ponadto jeżeli po złożeniu zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do prokuratora Republiki odnośne postępowanie zostanie umorzone lub jeżeli od złożenia zawiadomienia upłynie termin trzech miesięcy, ofiara może złożyć zawiadomienie bezpośrednio przez wniesienie pozwu adhezyjnego do właściwego sędziego śledczego.

Co więcej, ofiara może bezpośrednio wezwać domniemanego sprawcę do stawienia się przed sądem, zwracając się do komornika sądowego o doręczenie domniemanemu sprawcy wezwania do stawienia się przed sądem. W takim przypadku ofiara musi również wnieść zaliczkę w kwocie wyznaczonej przez sąd w zależności od jej stanu majątkowego.

Czy mogę uczestniczyć w procesie?

Ofiara zostanie poinformowana o terminie procesu i może uczestniczyć w rozprawie. W niektórych przypadkach jawność rozprawy zostaje wyłączona, a ofiara może przebywać na sali rozpraw wyłącznie podczas składania zeznań. Ofiara będzie mogła natomiast uczestniczyć w całym procesie, którego jawność wyłączono (który utajniono), wyłącznie wówczas, gdy wytoczyła powództwo adhezyjne.

Ofiara może na każdym etapie postępowania otrzymać wsparcie stowarzyszenia pomocy ofiarom bez konieczności spełnienia jakichkolwiek warunków. Członkowie tych stowarzyszeń mogą udzielać ofierze pomocy w chwili wnoszenia pozwu adhezyjnego, uczestniczyć w poszczególnych rozprawach oraz pomagać ofierze w zrozumieniu czynności i rozstrzygnięć sądu.

Jeżeli ofiara ma trudności ze zrozumieniem języka francuskiego lub z posługiwaniem się tym językiem, sąd wzywa tłumacza.

W trakcie rozprawy powód cywilny może wnieść o wezwanie świadków lub sprzeciwić się przesłuchaniu niektórych świadków.

Ofiara lub powód cywilny mogą zadawać pytania świadkom i oskarżonemu za pośrednictwem przewodniczącego składu orzekającego.

Ofiara może również przedstawiać wnioski (pisemne uwagi) dotyczące technicznych aspektów postępowania, przepisów lub okoliczności faktycznych sprawy, na które sędzia ma obowiązek udzielić odpowiedzi.

Jaka jest moja rola w systemie wymiaru sprawiedliwości? Czy jestem na przykład: ofiarą przestępstwa, świadkiem, powodem cywilnym, oskarżycielem prywatnym? Czy mogę wybrać swoją rolę?

Po zgłoszeniu czynów organom wymiaru sprawiedliwości, służbom policyjnym lub żandarmerii właściwe organy kontaktują się z ofiarą w celu jej przesłuchania.

Ofiara nie ma obowiązku poszukiwania sprawcy ani udowodnienia jego winy – jest to zadanie prokuratora Republiki. Ofiara może jednak zostać wezwana do przedstawienia wszelkich informacji lub dowodów, które mogą pomóc w ustaleniu prawdy (zaświadczeń lekarskich, danych osobowych świadków itd.).

Ofiara może wytoczyć powództwo adhezyjne, co uprawnia ją do wniesienia o odszkodowanie za poniesioną szkodę i do korzystania z usług adwokata.

Jakie są moje prawa i obowiązki wynikające z tej roli?

Po wszczęciu postępowania przygotowawczego przez policję lub żandarmerię służby te przeprowadzają przesłuchanie ofiary. W toku postępowania regularnie informują ofiarę o jej prawie do:

uzyskania naprawienia szkody w formie odszkodowania lub wszelkich innych właściwych środków, w tym – w stosownych przypadkach – w postaci środka sprawiedliwości naprawczej;

wytoczenia powództwa adhezyjnego w toku postępowania karnego wszczętego przez prokuraturę, postępowania karnego wszczętego przez bezpośrednie wezwanie sprawcy czynów do stawiennictwa przed właściwym sądem (*citation directe*) bądź postępowania karnego wszczętego przez złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa do sędziego śledczego;

w przypadku wytoczenia powództwa adhezyjnego – skorzystania z usług adwokata wybranego przez ofiarę lub wyznaczonego – na wniosek ofiary – przez dziekana Izby Adwokackiej przy właściwym sądzie, przy czym powiązane koszty ponosi ofiara, chyba że spełnia przesłanki uzyskania pomocy prawnej lub korzysta z ubezpieczenia ochrony prawnej;

skorzystania z pomocy służby podlegającej jednemu podmiotowi publicznemu lub większej ich liczbie lub stowarzyszenia pomocy ofiarom, z którym państwo zawarło stosowną umowę;

w stosownych przypadkach – złożenia wniosku do Komisji ds. Kompensat dla Ofiar Przestępstw w przypadku niektórych przestępstw;

otrzymania informacji o środkach ochrony, z których ofiara może skorzystać, w szczególności o nakazach ochrony. Ofiary informuje się również o karach grożących sprawcom przemocy i warunkach wykonania ewentualnych wyroków skazujących, które mogą zostać wydane;

jeżeli ofiara nie rozumie języka francuskiego – skorzystania z usług tłumacza ustnego i otrzymania tłumaczeń informacji niezbędnych do wykonywania przez ofiarę przysługujących jej praw;

wniesienia o obecność swojego przedstawiciela ustawowego i dowolnie wybranej osoby dorosłej na każdym etapie postępowania, chyba że właściwy organ sądowy wyda uzasadnione postanowienie o oddaleniu takiego wniosku;

wskazania adresu osoby trzeciej jako swojego miejsca zamieszkania – pod warunkiem uzyskania wyraźnej zgody tej osoby.

Jeżeli ofiara została wezwana do stawienia się przed sądem w charakterze świadka, ma obowiązek stawiennictwa i złożenia zeznań.

Powód cywilny nie musi stawić się osobiście, jeżeli reprezentuje go adwokat. W przypadku niestawiennictwa powoda cywilnego i braku pełnomocnika procesowego uznaje się jednak, że powód cofnął swój pozew, chyba że przedstawił sądowi swoje roszczenia na piśmie.

Powód cywilny i ofiara wezwana do stawienia się przed sądem w celu złożenia zeznań mogą wnieść o zwrot kosztów poniesionych w związku z uczestnictwem w rozprawie, jeżeli złożą stosowny wniosek w trakcie procesu.

Czy mogę składać oświadczenia przed sądem lub przedstawiać dowody? Na jakich warunkach?

Ofiara może składać oświadczenia na rozprawie i przedstawiać dowody, które muszą być jednak zgodne z zasadą kontradyktoryjności i które należy z wyprzedzeniem przekazać obronie (domniemanemu sprawcy lub jego adwokatowi) oraz prokuratorowi Republiki.

Ofiara może wytoczyć powództwo adhezyjne samodzielnie lub korzystając z pomocy adwokata.

W pozwie o odszkodowanie ofiara powinna wskazać żądaną kwotę (sumę pieniędzy przeznaczoną na naprawienie szkód materialnych, zadośćuczynienie za krzywdę lub zrekompensowanie czasu utraconego w wyniku zdarzenia wiktymizującego). Ofiara może skorzystać ze wskazówek udzielanych przez stowarzyszenie pomocy ofiarom.

Jakie informacje uzyskam w czasie procesu?

W trakcie procesu ofiara otrzymuje informacje na temat prawa do wytoczenia powództwa adhezyjnego, skorzystania z usług adwokata i skorzystania z pomocy prawnej pod pewnymi warunkami, a także z możliwości otrzymania wsparcia ze strony stowarzyszenia pomocy ofiarom.

Ofiara, która wytoczyła powództwo adhezyjne, zostaje pouczona, że w niektórych przypadkach może zwrócić się do Komisji ds. Kompensat dla Ofiar Przestępstw (CIVI) w celu otrzymania kompensaty pieniężnej z tytułu szkody w przypadku zasądzenia kompensaty przez sąd.

Czy będę mieć dostęp do akt sądowych?

W postępowaniu przed sądem poprawczym i sądem policyjnym ofiara nie ma bezpośredniego dostępu do akt – w tym celu musi najpierw uzyskać zgodę prokuratora.

Jeżeli ofiara wytoczyła natomiast powództwo adhezyjne, przysługuje jej prawo do bezpośredniego wglądu do akt lub do zapoznania się z nimi za pośrednictwem adwokata – w zależności od przypadku – bądź do wniesienia o wydanie ich odpisu.

W postępowaniu przed sądem przysięgłych (*Cour d'Assises*) ofiara może otrzymać nieodpłatnie odpis protokołów dokumentujących popełnienie przestępstwa, pisemne oświadczenia świadków i opinie biegłych, jak również otrzymać odpisy pozostałych dokumentów odnoszących się do postępowania.

Ostatnia aktualizacja: 04/10/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

3 - Moje prawa po zakończeniu procesu

Czy mogę zaskarżyć orzeczenie?

Ofiara nie może zaskarżyć orzeczenia sądu, jeżeli nie wytoczyła powództwa adhezyjnego, ponieważ sam fakt bycia ofiarą nie sprawia, że taka osoba jest stroną postępowania.

Ponadto jeżeli sąd przyjął powództwo adhezyjne, tzn. zgodził się, by ofiara występowała w charakterze powoda cywilnego, ofiara nie może zaskarżyć wyroku stwierdzającego winę ani orzeczonej kary. Ofiara może zaskarżyć tylko te części wyroku, które jej dotyczą.

Jakie są moje prawa po wydaniu wyroku?

W każdym przypadku ofiara ma prawo do:

otrzymania stosownej informacji w przypadku orzeczenia przez sąd zakazu kontaktowania się przez sprawcę z ofiarą;

otrzymania informacji o wykonaniu wyroku skazującego (zwolnieniu skazanego, obniżeniu wymiaru kary, miejscu, w którym przebywa sprawca, itd.) za pośrednictwem stowarzyszenia pomocy ofiarom lub uzyskania tych informacji bezpośrednio od Służby Więziennej ds. Resocjalizacji i Probacji (Service Pénitentiaire d'Insertion et de Probation, SPIP);

wniesienia do sądu o orzeczenie wobec sprawcy przestępstwa zakazu zbliżania się do ofiary, spotykania się z nią i kontaktowania, jeżeli sąd orzekł warunkowe zawieszenie wykonania kary, przedterminowe warunkowe zwolnienie sprawcy bądź obniżenie lub zmianę wymiaru jego kary;

otrzymania informacji, jeżeli skazany sprawca zbiegł, a ofiara lub jej bliscy znajdują się w niebezpieczeństwie;

korzystania ze wsparcia ze strony stowarzyszenia pomocy ofiarom;

uwzględnienia interesów ofiary przed orzeczeniem zwolnienia skazanej osoby; przedstawienia – przed wydaniem orzeczenia – pisemnych uwag w terminie piętnastu dni.

Jeżeli strona wytoczyła powództwo adhezyjne, ma również prawo do:

otrzymania od sądu informacji o przysługującym jej prawie do zwrócenia się do Komisji ds. Kompensat dla Ofiar Przestępstw (Commission d' Indemnisation des Victimes d'Infraction, CIVI);

bycia reprezentowaną przez adwokata lub skorzystania z pomocy prawnej;

otrzymania informacji na temat wydanego orzeczenia (odpisu orzeczenia).

W trakcie odbywania kary przez sprawcę ofiara ma prawo do:

1) zgłoszenia organowi sądowemu każdego przypadku naruszenia jej interesów;

2) uzyskania naprawienia szkody w formie odszkodowania lub wszelkich innych właściwych środków, w tym – w stosownych przypadkach – w postaci środka sprawiedliwości naprawczej;

3) otrzymania informacji – na wniosek – o zakończeniu wykonywania kary pozbawienia wolności w przypadkach i na warunkach przewidzianych w kodeksie postępowania karnego;

4) uwzględnienia – w stosownych przypadkach – konieczności zapewnienia ofierze spokoju i bezpieczeństwa.

Organ sądowy jest zobowiązany do zagwarantowania wszystkich tych praw na każdym etapie wykonywania kary, niezależnie od sposobu jej wykonywania.

Czy mam prawo do ochrony po zakończeniu procesu? Przez jaki okres?

Po zakończeniu procesu ofiara może skorzystać z usług adwokata, który może udzielić jej porady dotyczącej możliwości wniesienia środka zaskarżenia lub zasad składania wniosków do komornika sądowego.

Ofiara może również korzystać z pomocy udzielanej przez stowarzyszenia pomocy ofiarom bez ograniczeń czasowych.

Jakie informacje uzyskam, jeżeli sprawca zostanie skazany?

W przypadku skazania sprawcy ofiara zostanie poinformowana o orzeczonej karze w przypadku orzeczenia przez sąd zakazu kontaktowania się sprawcy z ofiarą lub zakazu przebywania sprawcy w miejscu zamieszkania ofiary.

Jeżeli ofiara wytoczyła powództwo adhezyjne, otrzymuje odpis orzeczenia, w którym sąd wskazuje wymierzoną karę.

Jeżeli sprawca odbywa karę pozbawiony wolności, ofiara otrzyma informację o zamiarze przedterminowego warunkowego zwolnienia sprawcy i będzie mogła wyrazić swoją opinię na ten temat.

Czy uzyskam informację o tym, że sprawca został zwolniony (w tym o wcześniejszym lub warunkowym zwolnieniu) lub że zbiegł z zakładu karnego?

W przypadku skazania sprawcy za określone przestępstwa (zgwałcenie, zabójstwo lub usiłowanie zabójstwa oraz za większość występków przeciwko wolności seksualnej) i złożenia odpowiedniego wniosku przez ofiarę, występującą jako „zwykła" ofiara niebędąca stroną postępowania lub jako powód cywilny, zostanie ona poinformowana – bezpośrednio lub za pośrednictwem swojego adwokata – o zwolnieniu sprawcy w momencie zakończenia odbywania kary.

W przypadku ucieczki sprawcy ofiara otrzymuje stosowną informację od prokuratora Republiki.

Czy będę brać udział w wydaniu postanowienia o zwolnieniu lub warunkowym zwolnieniu? Czy mogę na przykład złożyć oświadczenie lub wnieść odwołanie?

Jeżeli istnieje ryzyko, że skazany ma zamiar nawiązać kontakt z ofiarą niebędącą stroną postępowania lub powodem cywilnym, a należy uniknąć takiego ewentualnego spotkania, sądy penitencjarne – oprócz orzeczenia warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności lub ostatecznego zwolnienia z odbywania takiej kary – orzekają zakaz kontaktowania się z ofiarą lub powodem cywilnym i – w stosownych przypadkach – zakaz zbliżania się do ich miejsca zamieszkania oraz miejsca pracy (art. 712-16-2 akapit pierwszy kodeksu postępowania karnego).
Sąd ma obowiązek orzeczenia tego rodzaju zakazu również wówczas, gdy osoba została skazana za jedno z przestępstw, o których mowa w art. 706-47 kodeksu postępowania karnego (większość przestępstw przeciwko wolności seksualnej, art. 712-16-2 akapit drugi kodeksu postępowania karnego), chyba że sąd odmówi nałożenia zakazu i szczegółowo uzasadni taką decyzję.
W tym celu do ofiary niebędącej stroną postępowania lub powoda cywilnego wysyła się zawiadomienie o orzeczeniu danego środka karnego i przewidywanych konsekwencjach dla skazanego w razie nieprzestrzegania tego zakazu (art. 712-16-2 akapit trzeci kodeksu postępowania karnego, por. poniżej).
Adwokat powoda cywilnego (lecz nie ofiary niebędącej stroną postępowania) może ponadto – na swój wniosek – wziąć udział w posiedzeniu przeprowadzonym w celu wysłuchania obydwu stron (*débat contradictoire*) i przedstawić swoje uwagi sędziemu, sądowi i izbie penitencjarnej podczas rozpatrywania wniosków o przedterminowe warunkowe zwolnienie skazanych na karę pozbawienia wolności (*emprisonnement*) w wymiarze co najmniej pięciu lat bądź na karę pozbawienia wolności od 10 do 30 lat lub karę dożywotniego pozbawienia wolności (*peine de réclusion*).
Ponadto przed wydaniem orzeczenia sędziowie penitencjarni mogą powiadomić ofiarę niebędącą stroną postępowania lub powoda cywilnego – bezpośrednio lub za pośrednictwem ich adwokata – o możliwości przedstawienia pisemnych uwag w terminie piętnastu dni od dnia otrzymania tego rodzaju powiadomienia. Uwagi te mogą zostać skierowane do sądu przez ofiarę niebędącą stroną postępowania lub powoda cywilnego w dowolnie wybrany sposób.
Ofiara nie może odwołać się od orzeczeń związanych z wykonywaniem wyroku skazującego. Może natomiast złożyć nowe zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, jeżeli sprawca popełni kolejny czyn zabroniony, lub powiadomić sędziego sprawującego nadzór nad przestrzeganiem warunków zwolnienia warunkowego lub prokuratora Republiki o nieprzestrzeganiu przez skazanego orzeczonych nakazów lub zakazów, np. zakazu kontaktowania się z ofiarą.

Ostatnia aktualizacja: 04/10/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

4 - Odszkodowanie

W jaki sposób można dochodzić naprawienia szkody od sprawcy? (np. w czasie procesu, w drodze dochodzenia roszczenia cywilnego, w postępowaniu adhezyjnym)

Obowiązujące przepisy umożliwiają każdej osobie, która uważa się za ofiarę:
wniesienie pozwu adhezyjnego do sędziego śledczego, który prowadzi sprawę (*se constituer partie civile devant le juge d'instruction chargé du dossier)*; złożenie wniosku o zastosowanie środków tymczasowych (*action en référé*) lub wytoczenie powództwa przed sąd cywilny orzekający co do istoty sprawy (*action devant le juge civil au fond*).
1) Istnieją różne sposoby wniesienia sprawy cywilnej do sądu orzekającego w sprawach karnych:
– przez **oskarżenie posiłkowe subsydiarne (*l'action*)** – w przypadku odmowy wszczęcia postępowania lub jego umorzenia przez prokuraturę (skutkuje ono wszczęciem postępowania karnego).
Istnieją dwie możliwości:
***citation directe* (bezpośrednie wezwanie domniemanego sprawcy do stawiennictwa przed sądem)** (w przypadku wykroczeń lub występków);
wytoczenie powództwa adhezyjnego (w przypadku występków lub zbrodni);
– przez **oskarżenie posiłkowe uboczne (*l'intervention*)**, jeżeli wszczęto już postępowanie karne;
– przez wytoczenie **powództwa adhezyjnego**.
Czynności tej można dokonać na rozprawie, ale również przez wysłanie wniosku do prezesa sądu poprawczego (*tribunal correctionnel*) przesyłką poleconą za potwierdzeniem odbioru lub faksem; ofiara musi wskazać we wniosku chęć wytoczenia powództwa adhezyjnego i kwotę żądanego odszkodowania. Czynności tej można dokonać również za pośrednictwem adwokata.
2) Powództwo cywilne przed sąd orzekający w sprawach cywilnych można wytoczyć zgodnie z przepisami ogólnymi w zakresie odpowiedzialności cywilnej. Jeżeli ofiara postanowi zwrócić się do sądu orzekającego w sprawach cywilnych w celu uzyskania naprawienia szkody, nie może później zwrócić się do sądu orzekającego w sprawach karnych. Jeżeli jednak ofiara postanowi zwrócić się najpierw do sądu orzekającego w sprawach karnych, może później skierować sprawę do sądu orzekającego w sprawach cywilnych.

Sąd zobowiązał sprawcę do wypłacenia mi odszkodowania/zadośćuczynienia. Jak mam skłonić sprawcę do wypłaty odszkodowania?

W razie trudności z uzyskaniem zasądzonej kwoty ofiara może wnieść o wszczęcie cywilnego postępowania egzekucyjnego, zwracając się do komornika sądowego. Wniosek należy wysłać pocztą do prezesa sądu wielkiej instancji (*tribunal de grande instance*) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania skazanego lub, jeżeli skazany został pozbawiony wolności, do prezesa sądu wielkiej instancji, w którego okręgu znajduje się zakład karny, w którym przebywa osadzony. Zajęciu podlegają:
– część wynagrodzenia pozostawiona do dyspozycji skazanego;
– środki zgromadzone na rachunku bankowym;
– niektóre rzeczy należące do skazanego.

Jeżeli sprawca nie wypłaci mi odszkodowania, czy mogę uzyskać zaliczkę od Skarbu Państwa? Na jakich warunkach mogę skorzystać z mediacji?

Jeżeli skazany dobrowolnie nie wypłaci zasądzonej kwoty, ofiara może zwrócić się do biura ds. pomocy ofiarom przestępstw w windykacji zasądzonych kwot (service d'aide au recouvrement des victimes d'infractions, SARVI). Ofiara musi jedynie udowodnić, że sąd wydał prawomocne orzeczenie w sprawie karnej (bez możliwości wniesienia środka zaskarżenia), w którym orzekł obowiązek naprawienia szkody.
Wstępując w miejsce zobowiązanego, SARVI wypłaca ofierze całą zasądzoną kwotę do wysokości 1 000 EUR; jeżeli zasądzona kwota przewyższa tę sumę, SARVI wypłaca zaliczkę w wysokości 30% tej kwoty, która nie może jednak przekraczać 3 000 EUR. Po wypłaceniu zaliczki SARVI uiści pozostałą część należnej kwoty w zależności od środków, które zdoła uzyskać od skazanego.
Aby zwrócić się do SARVI, ofiara musi uzyskać formularz wniosku o pomoc w windykacji zasądzonej kwoty w sądach wielkiej instancji (punkt kompleksowej obsługi sekretariatu, sekretariat sędziego ds. ofiar, biuro ds. wykonywania orzeczeń, biuro ds. pomocy ofiarom) lub w ośrodkach pomocy prawnej, punktach porad prawnych, urzędach miasta itd., które następnie przekazują wypełniony formularz do SARVI.

Wniosek do SARVI należy bezwzględnie złożyć w terminie od dwóch miesięcy do jednego roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, w którym sąd orzekł obowiązek naprawienia szkody.

Czy mam prawo do odszkodowania od państwa?

Fundusz gwarancji dla ofiar aktów terrorystycznych i innych przestępstw (Fonds de garantie des victimes d'actes de terrorisme et d'autres infractions, FGTI) wypłaca kompensaty na rzecz ofiar aktów terrorystycznych zgodnie ze szczególną procedurą. Fundusz wypłaca również kompensaty na rzecz:
– ofiar zgwałceń, napaści na tle seksualnym, kradzieży, oszustw, sprzeniewierzenia środków finansowych, wymuszeń rozbójniczych lub uszkodzenia rzeczy;
– ofiar przestępstwa, które spowodowało trwałą lub całkowitą niezdolność do pracy;
– bliskich ofiar zabójstwa lub nieumyślnego spowodowania śmierci.
Aby uzyskać kompensatę od FGTI, ofiara spełniająca określone warunki musi złożyć wniosek bezpośrednio do Komisji ds. Kompensat dla Ofiar Przestępstw (commission d'indemnisation des victimes d'infraction, CIVI) sądu wielkiej instancji (*tribunal de grande instance*) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy lub siedzibę sądu orzekającego w sprawach karnych prowadzącego sprawę.
Wniosek do CIVI można złożyć w ciągu trzech lat od dnia popełnienia przestępstwa. Termin ten zostaje przedłużony o jeden rok, licząc od daty wydania ostatniego orzeczenia w sprawie karnej.
Jeżeli przestępstwo popełniono na terytorium Francji, kompensatę mogą otrzymać:
– osoby posiadające obywatelstwo francuskie;
– obywatele państwa członkowskiego Unii Europejskiej.
Jeżeli przestępstwo popełniono za granicą, kompensata przysługuje jedynie osobom posiadającym obywatelstwo francuskie.
1) W przypadku czynów powodujących ciężki uszczerbek na zdrowiu (*atteintes graves à la personne*):
Szkoda, którą poniosła ofiara i która wynika z czynów powodujących ciężki uszczerbek na zdrowiu, może zostać naprawiona w całości, jeżeli: czyn spowodował śmierć, okaleczenie bądź trwałe kalectwo lub całkowitą niezdolność do pracy przez okres co najmniej jednego miesiąca lub jeżeli czynem jest zgwałcenie, akt przemocy, napaść na tle seksualnym lub handel ludźmi.
CIVI uwzględnia świadczenia wypłacane przez organy zabezpieczenia społecznego, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, zakłady ubezpieczeń itd.
Uszkodzenia odzieży lub rzeczy nie podlegają obowiązkowi kompensacyjnemu.
2) W przypadku czynów powodujących lekki uszczerbek na zdrowiu i szkód materialnych wynikających z kradzieży, oszustwa, sprzeniewierzenia środków finansowych, wymuszenia rozbójniczego lub uszkodzenia rzeczy:
Jeżeli ofiara doznała uszczerbku na zdrowiu, który spowodował całkowitą niezdolność do pracy przez okres krótszy niż jeden miesiąc, lub poniosła szkodę materialną wynikającą z jednego z siedmiu wskazanych występków, kompensata podlega ścisłym warunkom, a jej maksymalna kwota jest ograniczona.
Aby kwalifikować się do tego rodzaju kompensaty, ofiara musi spełnić następujące dodatkowe warunki:
– środki finansowe ofiary nie mogą przekraczać półtorakrotności ustalonego pułapu, który uprawnia do skorzystania z częściowej pomocy prawnej (po skorygowaniu o wydatki rodzinne);
– ofiara musi nie być w stanie uzyskać skutecznego i wystarczającego odszkodowania od zakładu ubezpieczeń, organu zabezpieczenia społecznego ani żadnego innego dłużnika;
– ofiara musi znajdować się w trudnej sytuacji materialnej lub emocjonalnej w związku z przestępstwem (wyłącznie w przypadku szkód materialnych).
Jeśli ofiara spełnia te warunki, może otrzymać kompensatę w maksymalnej wysokości 4 500 EUR.

Czy przysługuje mi odszkodowanie, jeżeli sprawca nie został skazany?

Jeżeli sprawca nie został skazany, ofiara może wytoczyć powództwo cywilne, wnosząc o naprawienie szkody do sądu orzekającego w sprawach cywilnych. Ofiara musi wykazać odpowiedzialność sprawcy za poniesioną szkodę.
Ponadto w związku z tym, że postępowanie przed CIVI jest prowadzone niezależnie od postępowania karnego, ofiara może złożyć wniosek do komisji ds. kompensat nawet w braku wyroku lub postanowienia sądu orzekającego w sprawach karnych oraz w przypadku uniewinnienia oskarżonego.

Czy mam prawo do uzyskania doraźnej płatności w czasie oczekiwania na orzeczenie w sprawie odszkodowania?

W toku postępowania przed CIVI ofiara może złożyć wniosek o zaliczkę na poczet kompensaty, jeżeli jej prawo do kompensaty nie zostało zakwestionowane, a wysokość szkody poniesionej przez ofiarę nie może zostać ustalona, ponieważ ofiara nie może obliczyć łącznej wysokości szkody lub ponieważ organy zabezpieczenia społecznego nie podały wysokości kwot podlegających zwrotowi. Jeżeli ofiara nie spełnia powyższych warunków, może mimo wszystko otrzymać zaliczkę według uznania przewodniczącego CIVI.

Ostatnia aktualizacja: 04/10/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

5 - Moje prawa do wsparcia i pomocy

Jestem ofiarą przestępstwa. Z kim mam się skontaktować, aby uzyskać wsparcie i pomoc?

Wykaz struktur pomocy ofiarom znajduje się na stronie internetowej: Wykaz stowarzyszeń pomocy ofiarom.
Ofiara może zwrócić się do stowarzyszenia pomocy ofiarom, którego siedziba znajduje się najbliżej jej miejsca pobytu.

Infolinia udzielająca wsparcia ofiarom przestępstw

Szczególna pomoc na rzecz ofiar:
dzieci znajdujące się w niebezpieczeństwie: 119 – infolinia czynna 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu;
zaginione dzieci: 116 000 – infolinia czynna 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu;
przemoc wobec kobiet: 3919 – infolinia czynna 7 dni w tygodniu: od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00–22.00 oraz w soboty, niedziele i święta w godzinach 9.00–18.00;
ofiary zgwałceń i napaści na tle seksualnym: 0 800 05 95 95 – infolinia czynna od poniedziałku do piątku w godzinach 10.00–19.00;
dyskryminacja ze względu na rasę: 01 40 35 36 55 – infolinia czynna we wtorki, czwartki i piątki w godzinach 10.30–13.30;
dyskryminacja ze względu na orientację seksualną: 01 48 06 42 41 – infolinia czynna od poniedziałku do piątku w godzinach 18.00–22.00, w soboty w godzinach 14.00–16.00 i w niedziele w godzinach 18.00–20.00;
nękanie w szkole: 3020 – infolinia czynna od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00–20.00 i w soboty w godzinach 9.00–18.00.

Czy wsparcie dla ofiar przestępstw jest udzielane bezpłatnie?

Tak, pomoc zapewniana przez stowarzyszenia pomocy ofiarom jest **całkowicie** bezpłatna.

Jakiego rodzaju wsparcie mogę otrzymać od organów państwowych?

Pomoc medyczna:

Ofiara może zgłosić się do szpitala, aby uzyskać poradę medyczną oraz obdukcję lekarską.
Przemoc ze strony partnera:
W przypadku zagrożenia ofiara może – bez względu na status małżeński – zwrócić się w trybie pilnym do sędziego orzekającego w sprawach rodzinnych sądu wielkiej instancji o wydanie nakazu ochrony przyznającego jej tymczasowe prawo do korzystania z lokalu zajmowanego wspólnie z partnerem oraz nakładającego na partnera ofiary, który stosuje wobec niej przemoc, nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z ofiarą.
Pomoc prawna:
W każdym sądzie wielkiej instancji znajduje się biuro ds. pomocy ofiarom, którym zarządza stowarzyszenie pomocy ofiarom. Przedstawiciele tych struktur udzielają ofiarom przestępstw informacji oraz wskazówek, a także towarzyszą im i udzielają wyjaśnień na temat funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości oraz toczących się postępowań dotyczących ofiar. Dzięki temu ofiary mogą:
otrzymywać informacje o wszystkich kwestiach niecierpiących zwłoki: np. konieczności bezzwłocznego stawienia się przed sądem;
otrzymywać informacje o przebiegu postępowania karnego.
Ofiary regularnie otrzymują wskazówki dotyczące uczestnictwa w systemie kompensat, do którego mogą się kwalifikować.
Udzielana pomoc jest nieodpłatna i poufna.

Jakiego rodzaju wsparcie mogę otrzymać od organizacji pozarządowych?

Stowarzyszenia pomocy ofiarom wspierają ofiary na każdym etapie postępowania, udzielając im nieodpłatnie informacji na temat porządku prawnego i społecznego oraz pomocy psychologicznej. Przedstawiciele tych stowarzyszeń mogą pomagać ofiarom podczas składania zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa lub wytaczania powództwa adhezyjnego. Mogą również być obecne na rozprawach w postępowaniu karnym oraz pomagać ofiarom w zrozumieniu czynności procesowych i decyzji poszczególnych organów.
Stowarzyszenia te mogą posiadać swoich przedstawicieli w jednostkach żandarmerii, na komisariatach, w szpitalach, sądach, placówkach pomocy społecznej itd. Ich adresy i numery telefonów można uzyskać w sądach, brygadach żandarmerii lub na komisariatach, a ich wykaz jest dostępny również pod tym linkiem.
Oprócz stowarzyszeń pomocy ofiarom prowadzących działalność ogólną istnieje wiele stowarzyszeń, z którymi państwo nie zawarło stosownych umów i które specjalizują się w szczególnych dziedzinach, takich jak uszczerbek na zdrowiu, przemoc ze strony partnera, wypadki komunikacyjne, błędy medyczne itd. Niektóre stowarzyszenia specjalizujące się w pomocy kobietom, które padły ofiarami przemocy, mogą udostępniać kobietom i ich dzieciom mieszkania zastępcze.

Ostatnia aktualizacja: 04/10/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.